

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010101 «Лікувальна справа»

Київ
2011

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Укладач

К.О. Соцький — викладач першої категорії Вінницького медичного коледжу ім. акад.а Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії природничо-наукових дисциплін Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного 20 квітня 2011 р., протокол № 8.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін природничо-наукової підготовки Одеського обласного базового медичного училища 25 жовтня 2011 р., протокол № 3.

Рецензенти:

Т.Г. Кривоніс — доцент кафедри медичної психології та психіатрії з курсом післядипломної освіти ВНМУ ім. М.І. Пирогова, канд. мед. наук;

Л.С. Лойко — доцент кафедри психології Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, канд. психол. наук;

А.М. Косовський — викладач вищої категорії Погребищенського медичного коледжу;

Л.Ю. Осадча — викладач вищої категорії Одеського обласного базового медичного училища.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вирішення сучасних проблем охорони здоров'я в нашій країні потребує від медичних працівників лікувально-профілактичних закладів глибокого пізнання психологічних можливостей людини і раціонального використання їх в практичній діяльності.

Навчальну програму з дисципліни “Основи загальної та медичної психології” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

У процесі вивчення дисципліни студенти набувають знань, які дають змогу медичному працівникові зрозуміти психологічні особливості хворої людини і організувати необхідний догляд за нею. Психологія вчить, що людина — це особистість, тому як для лікування, так і для профілактики хвороб потрібно знати її особливості.

У зв'язку з цим знання загальної і медичної психології в професійній підготовці молодшого медичного персоналу мають дуже важливе значення.

Для вивчення дисципліни “Основи загальної та медичної психології” відведено 81 год: 18 — лекції, 34 — практичні заняття, 29 — самостійна робота студентів.

Мета загальної психології — надати студентам знання про основні психічні процеси в нормі та патології.

Під час лекцій необхідно розкрити психічні стани особистості, психічні процеси людини та охарактеризувати можливі їх розлади.

Мета медичної психології — надати студентам знання, які допоможуть медичному працівникові зрозуміти психічні особливості хворої людини та організувати необхідний догляд за нею, а також надати психологічну підтримку людині в надзвичайних ситуаціях та актах тероризму.

Загальна і медична психологія є невід'ємною частиною медичної етики та деонтології, яка характеризує поведінку медичного працівника з точки зору психічного стану хворого.

Практичні заняття мають допомогти майбутньому медичному працівнику пізнати свої особисті якості та індивідуальні особливості за допомогою різних тестів і вправ, виробити свою поведінку з пацієнтами залежно від їх захворювання, навчитися різним методам психологічного дослідження, набути навичок психологічного впливу на хворих, надати психологічну підтримку людині, яка перебуває в кризовій ситуації та стресовому стані.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- завдання і методи дослідження загальної та медичної психології;
- поняття про особистість та її характеристику;
- психічний стан особистості і психічні процеси, які відбуваються в організмі людини;
- можливі розлади психіки;
- психологію та мистецтво спілкування, його види, методи;
- психологічні аспекти в лікуванні та біоетиці;
- особливості психологічного спілкування з хворими з різними захворюваннями та в паліативній медицині;
- психотерапевтичні аспекти в діяльності медичного працівника;
- психологічні та моральні якості медичного працівника.

Студенти повинні вміти:

- складати анкету, проводити анкетування в колективі, аналізувати дані, робити висновки і рекомендації щодо поведінки медичного працівника і хворого;
- за допомогою тестів проводити дослідження пізнавальної діяльності людини та

- робити висновки з цього;
- вирішувати ситуаційні справи психологічного характеру та вміти надати пацієнтові психологічну підтримку (згідно з програмою);
 - виявляти тип пацієнта та його психічний стан;
 - надавати психологічну підтримку людині в кризовій ситуації та стресовому стані;
 - проводити аутотренінг з метою психічної саморегуляції;
 - спілкуватися з пацієнтами з різними захворюваннями, наркозалежними та ВІЛ-інфікованими.

Студенти мають бути поінформовані про:

- розвиток психологічної науки та її досягнення на сучасному етапі;
- різні види психотерапії (трудотерапію, ігротерапію, музикотерапію тощо);
- залежність психічного стану людини від магнітних збуджень;
- проблеми в повсякденній діяльності медиків, пов'язані з доглядом за пацієнтами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології	3	1		2
2	Розвиток психіки. Свідомість	9	1	4	4
3	Особистість. Психічні якості особистості	10	2	4	4
4	Особистість і колектив. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою	10	2	4	4
5	Психічні процеси в нормі та патології				
5.1	<i>Пізнавальна діяльність</i>	2	2		
5.2	<i>Емоційно-вольові процеси</i>	6	2	4	
6	Психологічні основи спілкування	6	2	4	
7	Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики	10	2	4	4
8	Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих	11	2	4	5
9	Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях	10	1	4	5
10	Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція	4	1	2	1
	Усього	81	18	34	29

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами циклові (предметні) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Основні етапи розвитку психології та її концепції.
2. Історичний розвиток психіки. Єдність процесу розвитку психіки.
3. Професійна діяльність медичного працівника та єдність психічних і моральних якостей.
4. Особливості спілкування медичних працівників між собою.
5. Сучасні психологічні проблеми біоетики.
6. Психологічні особливості взаємовідносин медичного працівника з пацієнтами алкогольно- та наркозалежними, хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими.
7. Фактори, що впливають на психічні властивості людини. Стрес і здоров'я.
8. Гіпноз, стадії та методи гіпнотерапії. Як зберегти психічне здоров'я.

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології

ЛЕКЦІЯ

Загальна психологія та її розділи. Значення медичної психології для медичного працівника. Завдання медичної психології і основних методів психологічного дослідження (систематичні, несистематичні) та їх застосування в медичній практиці, а саме: спостереження (включне, польове), бесіда (в тому числі інтерв'ю), експеримент (природний та лабораторний).

САМОСТІЙНА РОБОТА

Основні етапи розвитку психології та її концепції.

Тема 2. Розвиток психіки. Свідомість

ЛЕКЦІЯ

Психічна діяльність та єдність процесу розвитку психіки (інстинкт, навичка, інтелектуальні дії).

Характеристика функціональних структур (блоків) мозку та їх значення в психічній діяльності людини.

Свідомість як вищий рівень психічної діяльності, її структура (самосвідомість, підсвідомість), види свідомості (суспільна, індивідуальна). Розлад свідомості. Поведінка медичного працівника по відношенню до пацієнтів із розладом свідомості.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів з особливостями застосування методів психологічного дослідження (бесіда, спостереження, експеримент) для визначення стану свідомості людини. За допомогою рольової гри студентів між собою дати можливість визначити свою думку з приводу розладу свідомості та скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами певного профілю.

За допомогою ситуаційних вправ, запропонованих викладачем, дати характеристику щодо розладу свідомості у пацієнтів.

Практичні навички:

- уміти скласти орієнтовну поведінку медичного працівника щодо пацієнтів з розладом свідомості;
- провести рольову гру (за можливістю);
- розв'язати ситуаційні вправи, запропоновані викладачем, та оцінити поведінку медичного працівника щодо пацієнта.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Історичний розвиток психіки. Єдність процесу розвитку психіки

Тема 3. Особистість. Психічні якості особистості

ЛЕКЦІЯ

Особистість та її характеристика. Спрямованість особистостей. Типи особистості, структура, темперамент та його фізіологічна основа, загальні уявлення про типи темпераменту.

Характер, типи, риси характеру, його значення для медичного працівника. Формування особистості, значення цього процесу для суспільного життя. Патологічні зміни характеру, їх причини, профілактика. Професійна діяльність, аналіз професійної діяльності медичного працівника, значення самовиховання. Психічні та моральні якості медичного працівника. Психограма медичного працівника.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів із правилами дослідження особистості за допомогою тестів, анкет на різні теми, які висвітлюють зв'язок особистості із суспільством та іншими людьми, які мають визначити характер і комунікабельні риси характеру, психічні якості.

Заповнити психограму медичного працівника та, згідно з проведеним анкетуванням, дати порівняльну характеристику. Зробити аналіз та висновки щодо моральних якостей майбутнього медичного працівника згідно з Етичним кодексом медичного працівника України.

Практичні навички:

- підібрати необхідну анкету та за її допомогою провести дослідження особистостей;
- визначити тип темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка;
- дати характеристику щодо складу свого характеру згідно з анкетуванням;
- визначити зв'язок своїх моральних якостей з Етичним кодексом;
- виявити причини негативних рис свого характеру та запропонувати можливі варіанти для позбавлення від них;
- заповнити психограму медичного працівника згідно зі своїми психічними якостями;
- розв'язувати ситуаційні вправи за темою;
- проаналізувати причини появи психопатичних та акцентуєваних особистостей.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Професійна діяльність медичного працівника та єдність психічних і моральних якостей.

Тема 4. Особистість і колектив. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою

ЛЕКЦІЯ

Медичний колектив, його значення в діяльності медичного працівника. Принципи дружніх відносин, значення критики та самокритики в колективних стосунках, норми взаємовідносин, субординація. Мікроклімат, соціально-психологічний клімат у колективі. Фактори благополучного мікроклімату: психологічна захищеність, економічна захищеність, сумісність.

Психологія міжособистісних відносин. Значення самовиховання, такту для добрих взаємовідносин. Лідер і лідерство в колективі. Психологічні особливості управління колективом. Значення добрих взаємовідносин у медичному колективі для лікування й одужання хворих. Культура мовлення, три основні етапи культурного мовлення. Форми

міжособистісного спілкування, значення одягу для ефективності спілкування.

Конфлікт, його функції: конструктивна, деструктивна. Класифікація конфліктів: внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий та міжгруповий, істинний (справжній, прихований) та хибний (помилковий). Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання їх. Психологічні особливості управління конфліктом.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів з чинними документами МОЗ України та постановами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міжнародної ради медичних сестер та ін.

Провести моделювання конфліктної ситуації в колективі та визначити шляхи усунення її.

Провести анкетування студентів щодо дружніх відносин, зробити аналіз та висновки, висловити свою думку.

Практичні навички:

- скласти рекомендації дружніх стосунків між собою;
- дати поради щодо усунення безтактності в поведінці;
- вміти розв'язувати ситуаційні вправи;
- навести приклади взаємовідносин медичних працівників між собою та дати їм оцінку;
- провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту;
- проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу;
- відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Особливості спілкування медичних працівників між собою.

Тема 5. Психічні процеси в нормі та патології

5.1. Пізнавальна діяльність

ЛЕКЦІЯ

Відчуття, його зв'язок з аналізаторами і скаргами хворого. Розлади відчуття та особливості поведінки медичного працівника з хворим. Характеристика сприймання, його зв'язок із відчуттям, класифікація розладу сприймання і тактики медичного працівника з хворим.

Пам'ять, її фізіологічний механізм, види, типи. Розлади пам'яті. Методи дослідження, оцінка, самооцінка і тренування пам'яті.

Фізіологічні основи уваги, значення її в житті людини. Види розладу уваги, засоби його усунення. Поведінка медичного працівника з хворими, які страждають на розлад уваги.

Мислення, його функції, види і розлад мислення.

Мова та її функція. Види мови, зв'язок із мисленням та інтелектом. Значення мови для людини. Види елементарної мови (жести, міміка). Види мовлення (усне монологічне, усне діалогічне, писемне, внутрішнє мовлення). Зв'язок мови з мисленням та інтелектом. Значення мови для людини. Види розладу мови. Поведінка медичного працівника по відношенню до пацієнтів при розладах пізнавальної діяльності.

5.2. Емоційно-вольові процеси

ЛЕКЦІЯ

Емоції. Класифікація емоцій і почуттів, їх вплив на психічний стан людини (кохання, ненависть, тривога, почуття емпатії — основа співпереживання, співчуття і співучасті).

Характеристика емоційного стану людини, значення для видужання.

Стадії стресу, види стресу (гострий та хронічний, “добрий”, та “поганий”). Основні емоційні розлади в пацієнтів та поведінка медичного працівника по відношенню до пацієнтів із розладом емоційного стану.

Воля і свобода волі, їх значення для практичної діяльності людини. Потреба діяльності, її зв'язок з установками, пріоритетами. Етапи вольового процесу, регуляції та саморегуляції поведінки, оцінювання та самооцінювання емоційного і вольового стану. Значення виховання і самовиховання. Деякі розлади рухово-вольових процесів у пацієнтів, тактика медичного працівника.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів із різними тестами, вправами, завданнями для дослідження сприймання та пам'яті.

За допомогою таблиць, геометричних фігур, картин, висловів провести дослідження різних видів пам'яті: механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової.

Ознайомити студентів із методикою Крепіліна й тестами тренування пам'яті людей похилого віку.

За допомогою таблиць Шульте ознайомити студентів із методикою вивчення уваги та швидкості її переключення, провести дослідження один з одним. Дати характеристику мисленню як винятковості поняття, порівнянню, об'єднанню за допомогою таблиць, провести дослідження осмислення.

Дати характеристику емоційного стану та зробити розподіл його за видами емоцій (позитивні, негативні та нейтральні), скласти план своєї поведінки з пацієнтами з деякими розладами рухово-вольових процесів та емоційного стану для рольової гри “Телефон довіри”.

Розв'язання ситуаційних вправ та кросвордів.

Практичні навички:

- провести дослідження за допомогою тестів, завдань, фігур, кросвордів:
 - пам'яті (оперативної, смислової, асоціативної);
 - процесів мислення, інтелекту, уваги;
 - сприймання;
- за допомогою таблиці Шульте визначити швидкість переключення уваги;
- зробити аналітичний висновок проведеного дослідження;
- розв'язувати ситуаційні вправи на розлад рухово-вольового процесу або емоційного стану. Діагностувати емоційний стан особи (себе та інших), дати пораду, як керувати своїм емоційним станом;
- скласти тези розмови з пацієнтом у стадії депресії чи апатії для рольової гри “Телефон довіри”.

Тема 6. Психологічні основи спілкування

ЛЕКЦІЯ

Характеристика спілкування як форми діяльності людини, види спілкування

(внутрішньоособистісне та міжособистісне). Невербальні та вербальні засоби комунікації. Рівні вербального спілкування, засоби ефективного вербального спілкування. Компоненти спілкування, їхня характеристика (відчуття присутності, вміння слухати, співпереживати, проявляти турботу, бути щирим, поважати іншу людину, відстань між співрозмовником і зональний простір).

Клінічна класифікація типів хворих (демонстративний, тривожний, іпохондричний, депресивний, підозрілий) та їхня характеристика.

Типи хворих залежно від поведінкової реакції (впевнений у собі, невпевнений у собі, агресивний).

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів за допомогою тесту “ЛОБИ” В.М. Бехтерева із ставленням пацієнтів до своєї хвороби, виявити тип хворого згідно з клінічною класифікацією (тривожний, підозрілий, демонстративний, депресивний, іпохондричний тощо).

Тактика медичного працівника залежно від типів хворих. Згідно з таблицею типів поведінкових реакцій пацієнта виявити тип пацієнта (впевнений у собі, невпевнений у собі, агресивний) та виробити свою поведінку щодо різних типів пацієнтів. Ознайомити з можливими реакціями поведінки пацієнтів у критичній ситуації.

Практичні навички:

- визначити тип хворого за допомогою тесту “ЛОБИ” В.М. Бехтерева або орієнтовних тестів;
- розпізнати тип хворого за поведінковою реакцією (за завданням викладача);
- скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами різних типів клінічної класифікації;
- провести рольову гру “Спілкування”;
- взяти інтерв’ю один у одного.

Тема 7. Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики

ЛЕКЦІЯ

Визначення психічного стану пацієнтів залежно від віку (дорослих і людей похилого та старечого віку). Особливість психологічного стану дітей та підлітків під час хвороби та поведінка медичного персоналу по відношенню до них. Ставлення до хвороби (адекватне та неадекватне). Поняття про внутрішню картину хвороби (ВКХ), її рівнів, значення для одужання та тактика медичного працівника залежно від ВКХ.

Мієлогенії, їхня класифікація (ятрогенії, егогенії, егротогенії), причини виникнення, характеристика. Класифікація ятрогенії (ятропсихогенія, ятрофізіогенія, ятрофармакогенія), можливості усунення їх та профілактика. Поняття про госпіталізм, причина, профілактика. Психогенні (канцерофобія, кардіофобія) та соматогенні (переляк, маячіння) реакції у хворой людині, їх поняття, причини та профілактика.

Принципи співбесіди з пацієнтом. П’ять складових частин спілкування: відправник, повідомлення або інформація, канал спілкування (спосіб передачі інформації), отримувач, зворотний зв’язок — відповідь. Магнітні збурення та психічний стан людини.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів із правилами, як взяти інтерв’ю у пацієнтів (що повинен робити і не робити медичний працівник під час співбесіди з пацієнтом).

За завданням викладача вирішувати ситуаційні вправи з питань ставлення хворих до

своєї хвороби, ятрогенії, егогенії та проблем біоетики. Провести рольову гру між студентами за темою.

Практичні навички:

- взяти інтерв'ю один у одного;
- розв'язати ситуаційні вправи за темою та скласти план поведінки з пацієнтом;
- скласти план поведінки пацієнта під час магнітних збурень залежно від його віку.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Сучасні психологічні проблеми біоетики.

Тема 8. Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих

ЛЕКЦІЯ

Характеристика особливостей психічного стану хворих у терапевтичному, хірургічному, гінекологічному, психоневрологічному, онкологічному та інших відділеннях, у дитячому стаціонарі, поведінка медичного працівника з хворим залежно від його хвороби. Особливості спілкування з родичами хворих. Вагітність у неповнолітніх, аборти, статева орієнтація, венеричні захворювання та СНІД, безпліддя.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

За допомогою ситуаційних вправ визначити психічний стан залежно від захворювання у пацієнтів терапевтичного, хірургічного, гінекологічного, дерматологічного, венеричного, онкологічного, неврологічного профілю, а також ВІЛ-інфікованих чи хворих на СНІД і наркозалежних пацієнтів. За допомогою ситуаційних вправ виробити свою поведінку під час спілкування з хворими.

Практичні навички:

- розв'язання ситуаційних вправ за певною темою;
- складання схеми орієнтованої поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнтів із різними захворюваннями;
- проведення рольової гри “Пацієнт”.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Психологічні особливості взаємовідносин медичного працівника з пацієнтами алкогольно- та наркозалежними, хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими.

Тема 9. Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях

ЛЕКЦІЯ

Паліативна медицина, її мета, завдання. Особливість психологічного стану пацієнтів при тяжкому захворюванні. Стадії психічної реакції у безнадійно хворих, тактика медичного працівника.

Поняття про кризи. Типи криз: кризи росту, дозрівання та ситуаційні кризи. Фази кризи: психологічний шок, заперечення або відчай, визнання, адаптація, пристосування. Втручання в кризу та мета втручання в кризову ситуацію. Принципи втручання в кризову

ситуацію. Заходи щодо подолання кризи. Стадії емоційних реакцій. Можливі реакції поведінки пацієнтів у критичних ситуаціях (пасивний індивід, впевнений індивід, агресивний індивід).

Поняття про благополуччя та його види (фізичне, психологічне, міжособистісне, соціальне, духовне, моральне). Особливості психологічного спілкування з пацієнтами при надзвичайних ситуаціях. Повідомлення про нещастя — рекомендації людині, яка повідомляє про нещастя. Поради тим, хто переживає горе. Стадії трауру.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів із кризовою ситуацією, визначити фази кризової ситуації та заходи щодо її подолання. Дати характеристику стадії емоційної реакції за завданням викладача. Провести тестування, рольову гру за темою. Навчити студентів користуватися опитувальником Спілберга для визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності.

Практичні навички:

- складання плану-повідомлення про нещастя (за завданням викладача);
- проведення тестування за темою “Чи готові ви до НС?” (надзвичайної ситуації) за завданням викладача. Зробити висновки;
- складання плану-поради потерпілим або тим, хто переживає горе;
- надання психологічної підтримки родичам померлої людини або потерпілим при НС;
- проведення рольової гри;
- уміти втручатися в кризову ситуацію;
- визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Спілберга.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Фактори, що впливають на психічні властивості людини. Стрес і здоров'я.

Тема 10. Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція

ЛЕКЦІЯ

Психопрофілактика та психогігієна. Важливість психопрофілактики, її складові частини. Психогігієна та її розділи, характеристика і значення її для здоров'я. Психогігієна трудової діяльності й побуту та сімейних відносин.

Психотерапія, її методи, значення для лікування хворої людини і відновлення її нормального психічного стану, види психотерапії (непряма, колективна, трудова тощо). Значення психічної саморегуляції. Основні правила психічної саморегуляції. Форми психічної саморегуляції; самовиховання, самопізнання, самопорівняння, самозобов'язання, самовправи, самонавіювання, самопримушування і самонаказ, самозвіт, самоконтроль, самозаохочування і самопокарання. Психологічний захист (індивідуальний та груповий аутотренінг) та механізми психологічного захисту (витіснення, проєкція, ідентифікація). Значення аутогенного тренування.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Ознайомити студентів із методикою проведення сеансу аутогенного тренування — аутотренінгу — психічної саморегуляції. Ознайомити з формулами розслаблення, самонавіювання. Засвоїти навички психічної саморегуляції та елементів

психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

Практичні навички:

- проведення сеансу аутотренінгу з групою студентів у разі безсоння;
- складання формули розслаблення або самонавіювання;
- розв'язування ситуаційних вправ та розроблення власного плану психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Гіпноз, стадії та методи гіпнотерапії. Як зберегти психічне здоров'я.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Скласти орієнтовну поведінку медичного працівника до пацієнтів із розладом свідомості.
2. Провести рольову гру (за можливістю).
3. Розв'язати ситуаційні вправи та дати оцінку поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнта.
4. Підібрати необхідну анкету і за її допомогою провести дослідження особистостей.
5. Визначити тип темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка.
6. Дати характеристику щодо складу свого характеру згідно з анкетуванням.
7. Визначити зв'язок своїх моральних якостей з Етичним кодексом.
8. Виявити причини негативних рис свого характеру та запропонувати можливі варіанти для позбавлення від них.
9. Заповнити психограму медичного працівника згідно зі своїми психічними якостями.
10. Розв'язувати ситуаційні вправи за темою.
11. Проаналізувати причини появи психопатичних та акцентуйованих особистостей.
12. Скласти рекомендації дружніх стосунків між собою.
13. Дати поради щодо усунення безтактності в поведінці.
14. Вміти розв'язати ситуаційні вправи.
15. Навести приклади взаємовідносин медичних працівників між собою та дати їм повну оцінку.
16. Провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту.
17. Проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу.
18. Відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.
19. Провести дослідження за допомогою тестів, завдань, фігур, кросвордів:
 - пам'яті (оперативної, смислової, асоціативної);
 - процесів мислення, інтелекту, уваги;
 - сприймання.
20. За допомогою таблиці Шульте визначити швидкість переключення уваги.
21. Зробити аналітичний висновок проведеного дослідження.
22. Розв'язати ситуаційні вправи на розлад рухово-вольового процесу або емоційного стану. Діагностувати емоційний стан особи (себе та інших), дати пораду, як керувати своїм емоційним станом.
23. Скласти тези розмови з пацієнтом у стадії депресії чи апатії для рольової гри “Телефон довіри”.
24. Визначити тип хворого за допомогою тесту “ЛОБИ” В.М. Бехтерева або орієнтовних тестів.
25. Розпізнати тип хворого за поведінковою реакцією (за завданням викладача).
26. Скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами різних типів клінічної класифікації.
27. Провести рольову гру “Спілкування”.
28. Взяти інтерв'ю один у одного.
29. Розв'язати ситуаційні вправи за темою та скласти план поведінки з пацієнтом.
30. Скласти план поведінки пацієнта під час магнітних збурень залежно від його віку.
31. Скласти схему орієнтовної поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнтів із різними захворюваннями.
32. Провести рольову гру “Пацієнт”.
33. Скласти план-повідомлення про нещастя.
34. Провести тестування за темою “Чи готові ви до НС (надзвичайної ситуації)?”. Зробити висновки.
35. Скласти план-пораду потерпілим або тим, хто переживає горе.

36. Надати психологічну підтримку родичам померлої людини або потерпілим при НС.
37. Провести рольову гру.
38. Визначити рівень особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Спілберга.
39. Провести сеанс аутотренінгу при безсонні з групою студентів.
40. Скласти формулу розслаблення або самонавіювання.
41. Розв'язати ситуаційні вправи та розробити власний план психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна та медична психологія, її розділи.
2. Методи психологічного дослідження.
3. Завдання психології.
4. Психічна діяльність та значення блоків мозку в психічній діяльності людини.
5. Свідомість, її види.
6. Розлади свідомості й тактика медичного працівника.
7. Особистість, її структура.
8. Темперамент, його типи.
9. Характер, риси характеру.
10. Напрями особистості, складові частини.
11. Типологічні зміни характеру.
12. Психограма медичного працівника.
13. Важливі професійні якості медичного працівника.
14. Медичний колектив і принципи дружніх відносин.
15. Причини конфліктних ситуацій у медичному колективі та засоби їх усунення.
16. Норми взаємовідносин медичних працівників між собою.
17. Відчуття, його види і розлади. Тактика медичного працівника.
18. Увага. Її фізіологічна основа, види.
19. Сприймання та його розлади.
20. Розлади уваги, типи, тактика медичного працівника.
21. Пам'ять. Її види і типи.
22. Розлади пам'яті, поведінка медичного персоналу.
23. Мислення, його функції та розлад.
24. Інтелект, його розлади.
25. Мова. Її види.
26. Розлади мови й тактика медичного працівника.
27. Емоції. Їхня фізіологічна основа.
28. Класифікація емоцій і почуттів.
29. Стрес та фази стресового стану.
30. Проявлення емоцій
31. Розлади емоційного стану, тактика медичного працівника.
32. Воля і свобода волі.
33. Етапи вольового процесу.
34. Розлади волі й тактика медичного персоналу.
35. Спілкування, його значення в роботі медичного працівника, види.
36. Невербальне спілкування.
37. Вербальне спілкування, його рівні та їхня характеристика.
38. Компоненти, що сприяють комунікації при спілкуванні.
39. Основні принципи спілкування.
40. Клінічна класифікація типів хворих.
41. Типи хворих залежно від поведінкової реакції та їх прояви.
42. Психічні особливості пацієнтів працездатного віку, їх ставлення до хвороби. Тактика медичного персоналу.
43. Психічні особливості хворих людей похилого й старечого віку та поведінка при цьому медичного персоналу.
44. Психічні особливості хворих дітей і підлітків та поведінка медичного персоналу.
45. Психогенія та соматогенія.
46. Мієлогенія та її класифікація.
47. Ятрогенія. Класифікація, характеристика видів.
48. Егогенії та егротогенії. Тактика медичного персоналу.

49. Внутрішня картина хвороби, її рівні.
50. Сучасні психологічні проблеми біоетики, їх характеристика та значення в житті людини.
51. Моделі взаємовідносин медичних працівників і пацієнтів.
52. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в терапевтичних відділеннях.
53. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в хірургічних відділеннях.
54. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в акушерстві та гінекології.
55. Особливості роботи в психоневрологічному стаціонарі.
56. Особливості взаємовідносин медичного персоналу в умовах амбулаторного прийому.
57. Особливості взаємовідносин і тактика медичного працівника в дерматовенерології.
58. Особливості спілкування з алкогольно- та наркозалежними пацієнтами.
59. Особливості психічного стану й тактика медичного персоналу з хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими.
60. Психічний стан людини і магнітні збурення.
61. Особливості спілкування з пацієнтами в паліативній медицині.
62. Кризи. Види, фази кризового стану.
63. Втручання в кризову ситуацію.
64. Принципи втручання в кризову ситуацію.
65. Стадії емоційної реакції.
66. Стадії психологічного стану помираючої людини.
67. Стадії трауру.
68. Психологічна підтримка родичів померлого.
69. Особливість спілкування з родичами пацієнтів.
70. Психопрофілактика, її мета.
71. Психогігієна, її розділи.
72. Психогігієна вікова та побутова.
73. Психогігієна сімейних відносин.
74. Психогігієна праці й колективного життя.
75. Психотерапія, її методи та види.
76. Психічна саморегуляція, її форми.
77. Психологічний захист, його механізми.
78. Аутогенне тренування, його етапи.
79. Психологічні аспекти в роботі молодшого медичного працівника. Значення слова.
80. Патопсихологія, її значення в роботі медичного персоналу.
81. Принципи інтерв'ю із хворими пацієнтами.
82. Психологічні аспекти евтаназії та автопсії.
83. Особливість взаємовідносин медперсоналу з пацієнтами онкологічного профілю.
84. Внесок І.Т. Сеченова та І.П. Павлова в розвиток медичної психології.
85. Внесок Вунда, Кречмера, Бехтерева в розвиток психологічної науки.
86. Психологічні й моральні якості в професійній діяльності медичного працівника.
87. Зональний простір пацієнта, його рівні.
88. Принципи ефективного вербального спілкування,
89. Конфлікт. Його функції. Класифікація конфліктів.
90. Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання їх.
91. Психологічні особливості управління конфліктом.
92. Форми психічної саморегуляції.
93. Значення аутогенного тренування.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Вітенко І.С., Вітенко Т.І. Основи психології. — Вінниця.: Нова книга, 2001.

Вітенко І.С., Чабан О.С. Основи загальної та медичної психології. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.

Максименко С.Д., Солов'єнко В.О. Загальна психологія: Навч. посіб. — К., 2000.

Максименко С.Д., Солов'єнко В.О., Зайчук В.О., Пачуга В.О. Загальна психологія. — Вінниця: Нова книга, 2006.

Киричука О.В., Роменця В.А. Основи психології. — К.: Либідь, 2002.

Швачко О.В. Соціальна психологія. — К.: Вища шк., 2002.